

УДК 7.012:687

МОДА ЯК ЗАСІБ ВИРАЖЕННЯ ПРОТЕСТУ: АНАЛІЗ РУХІВ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬ МОДУ ДЛЯ ВІДОБРАЖЕННЯ СВОЄЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЗИЦІЇ

МИХАЙЛОВСЬКА Оксана, МЕЛЬНИК Ольга

Хмельницький національний університет, Хмельницький, Україна

mykhailovska@khmn.edu.ua

У роботі проведено аналіз відомих соціальних протестних рухів та субкультур, що впливають на моду, зокрема, на «вуличний» стиль. Проведено опитування, яке відображає рівень обізнаності людей щодо впливу субкультур на моду, та їх готовність до використання для вираження своєї соціальної позиції.

Ключові слова: мода, протест, рухи, субкультури, символ, вплив.

ВСТУП

У сучасному світі збільшується число громадських рухів та субкультур, що використовують моду як сильний інструмент для вираження своїх позицій і цінностей. Мода традиційно асоціюється з естетикою та споживанням, але все частіше вона стає засобом протесту та соціальних змін. Мода завжди відображає зміни в суспільстві. Такі субкультури як: хіпі, панк, готи, емо, - також можуть вказувати на те, як стилі можуть відображати політичні та соціальні погляди.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою дослідження є визначення рівня обізнаності суспільства щодо впливу різних протестних рухів та субкультур, що виражають власні погляди через моду, та ступінь їх готовності активно використовувати моду як інструмент для соціальних змін.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Велика кількість культурних та політичних подій за час існування суспільства спричинила створення молодіжних об'єднань та рухів протестів. Зазвичай, це пов'язано з соціальними, економічними та екологічними питаннями, наприклад такими як: фемінізм, боротьба за виборче право для жінок, поліцейське насильство щодо афроамериканців, соціальні протестні рухи за демократичні зміни та збереження навколишнього середовища, проти зростання цін та економічного спаду.

Субкультура – це частина культури суспільства, що відрізняється від домінуючої більшості. Субкультура відрізняється від загально прийнятої культури власною системою цінностей, манерою поведінки та стилем життя [1]. Таке явище з'явилося вперше у 1950 році [2]. Хіпі або діти квітів з'явилися у Сан-Франциско(Америка) в 1964 році. Основною ідеологією Хіпі був принцип Ахімса – відмова від війни та миролюбство. Панки з'явилися в

1976 році вони протистояли громадській та масовій культурі. Основна ідея цього руху – це не змінювати свої погляди через суспільну думку, боротьба з капіталізмом та відмова від правил.

Готи з'явилися в кінці 70-х років, у Великій Британії, на хвилі постпанк руху, вони як і багато субкультур, зародилися на основі музичного жанру. Готи – це не тільки темний одяг та музика, вони ідеалізували смерть, протиставляли себе суспільству. У 1980-х почали з'являтися перші Емо, світ яких концентрувався здебільшого на власних переживаннях. Їх відрізняє романтизм та прагнення до високої любові.

Black lives matter Foundation Inc. – це глобальна організація в США Британії та Канаді, місія якої полягає у викориненні переваги білої раси та створенні місцевої влади для втручання у насильство чи протидію йому.

Субкультури не існують без моди, нас оцінюють і поділяють на групи в першу чергу за зовнішністю, а вже потім за тим, що ми слухаємо чи яких політичних поглядів дотримуємось. Люди – це соціальні істоти, що прагнуть належати до суспільства, яке поділяє їх цінності. Мода створюється з ідеї, а ідеї створюють люди, які належать до різних субкультур та рухів. Через моду хтось може увібрати в себе ідею та стати частиною певної культури.

Мода – це нетривале явище, що включає в себе панування певного смаку в певній сфері життя чи культури. Субкультура чи рух, теж можуть бути не тривалими, як і зовнішній вигляд їх учасників [1].

Вплив субкультур та протестних соціальних рухів на моду можна розглядати відповідно до таких аспектів:

1. Протестні соціальні рухи та субкультури часто асоціюються зі специфічним стилем одягу, що притаманний тільки їм, та відрізняє їх від тих, хто до них не належить;
2. Мода стає засобом висловлювання і підтримки певних ідей;
3. Протестні соціальні рухи та субкультури створюють нові модні тенденції з елементами свого стилю та способу життя.

Метою проведення опитування було визначення рівня обізнаності людей щодо соціальних рухів протесту і субкультур, їх думка про моду як символ протесту, та ступеню готовності активно використовувати моду як інструмент для соціальних змін.

Табл. 1

Результати проведеного опитування

№ з/п	Перелік питань із опитування	Результати опитування
1.	Вік	Від 14 до 60 років
2.	Стать	56,3% опитаних – жінки; 43,8% – чоловіки
3.	Чи знаєте ви про те, що різні соціальні рухи та субкультури на знак протесту змінюють стиль одягу та життя, щоб не відповідати соціальним нормам та досягти певної мети?	60% респондентів відповіли що знають про такі рухи, 33,3% можливо чули про це та 6,7% не знають про такі рухи чи субкультури

Продовження таблиці 1

4.	Чи вважаєте ви, що мода може стати частиною протесту?	Так - 75%, можливо - 25%
5.	Чи чули ви про рух Суфражисток, що боролися за право голосу для жінок?	Знають про рух Суфражисток - 37,5%, 50,0% - можливо чули про нього, та 12,5% - ніколи про нього не чули
6.	Чи ви чули про субкультури: Панки, Готи, Емо та Хіпі?	87,5% опитаних знають про субкультури Емо, Готів, Панків та Хіпі.
7.	Чи чули ви про рух під назвою Життя чорних важливе (Black lives matter)?	62,5% знають про рух, 25% - можливо знають, та 12,5% - не знають про нього
8.	Чи знаєте ви про рух ЛГБТК+ спільноти?	93,8% опитаних знають про рух ЛГБТК+ спільноти
9.	Чи одягнули би ви яскравий та незвичний одяг, щоб привернути до себе увагу?	31,3%-так, 43,8% - можливо, та 26,7% - ні, 6,3% - не впевнені
10.	Чи знаєте ви якісь елементи одягу або зовнішнього вигляду, притаманні різним субкультурам? Якщо так, то які саме, та якій субкультури належать?	7 з 15 опитаних знають елементи одягу та зовнішнього вигляду, притаманні різним субкультурам та рухам, які використовують моду як знак протесту

Результати опитування показали цікаві тенденції в сприйнятті моди як засобу соціального протесту серед жінок та чоловіків різного віку. Вік респондентів коливався від 14 до 60 років, що дозволило отримати різні погляди щодо теми досліджень. Більше половини опитаних є жінками. Це означає, що жінки беруть активну участь у соціальних рухах і протестах. Проведене опитування вказує на великий інтерес до використання моди як інструменту самовираження, але респонденти не стали б використовувати одяг для привернення уваги до соціальних проблем.

Результати опитування доводять, що мода виконує функцію протесту для багатьох людей, але рівень обізнаності та готовності активно використовувати її для соціальних змін може відрізнятись. Потрібно заохочувати людей до більш глибокого вивчення історії та сучасних аспектів соціальних рухів і субкультур, щоб посилити розуміння їх впливу на культуру і моду [3].

ВИСНОВКИ

Дослідження довело важливість моди як засобу соціального протесту та інструменту самовираження для різних рухів і субкультур. Історія свідчить, що суффражистки, хіпі, панки, готи, емо, ЛГБТК+ спільноти та інші використовували моду, щоб донести свої ідеї та продемонструвати непокору домінуючим суспільним нормам. Їх стиль одягу, символи та елементи зовнішнього вигляду ставали візуальним маніфестом їхніх поглядів і цінностей. Опитування показало, що більшість людей обізнані щодо зв'язків моди з протестами, хоча не всі готові активно використовувати її як інструмент для боротьби за соціальні зміни. Це означає, що необхідно інформувати суспільство про вплив моди на суспільні проблеми. Мода як форма протесту є досить дієвим способом впливу на громадську думку, сприяє поширенню ідей та збільшенню впізнаваності рухів. Потрібно поглиблювати знання суспільства про історичні та сучасні приклади використання моди в соціальних та політичних процесах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Навіщо людям субкультури у 2024? Нетакусі, позери чи особистості?. <https://www.youtube.com/watch?v=3ic3DXiallE>.
2. Як ТІК-ТОК відроджує СУБКУЛЬТУРИ. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=214hN7Hx-hw>
3. Опитування на тему: Мода як символ протесту. URL: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdgAHwy9PedUqPkjY0nAwv5neZbnjkc y6TYI5GF9D6kV5JebA/viewform?usp=sf_link.
4. BITESIZE. Seven women who stood up to be counted. URL: <https://www.bbc.co.uk/bitesize/articles/zftchbk> (дата звернення: 10.03.2025).
5. Youtube. Black Lives Matter explained: The history of a movement. URL: https://www.youtube.com/watch?v=YG8GjILbbvs&list=PLTVV79xJ754ayqLlk6QQ_rYv78wi_-Cnz&index=2

MYKHAILOVSKA O., MELNYK O.,

FASHION AS A MEANS OF PROTEST: AN ANALYSIS OF MOVEMENTS THAT USE FASHION TO REFLECT THEIR SOCIAL POSITION

The research analyses the famous protest movements and subcultures that influence fashion and its various manifestations around the world. The research includes an overview of different subcultures and movements and their influence on street style. A survey was conducted to show the level of people's knowledge about the influence of subcultures on fashion and their willingness to use it to express their social position.

Key words: fashion, protest, movements, subcultures, symbol, influence.